

הכנסת חטיבת תקשורת

בס"ד, י"א בניסן תשע"ה
31 במרץ 2015

הודעה לעיתונות

מי היה יו"ר הכנסת הצעיר ביותר ואיזו כנסת הייתה הארוכה ביותר מהי הקואליציה הרחבה ביותר ובאיזו ממשלה השתתפו הכי פחות סיעות

להלן נתונים סטטיסטיים על כל כהונות הכנסת וממשלות ישראל מקום המדינה ועד היום.

הכנסת

הכנסת שכהונתה הייתה הארוכה ביותר היא הכנסת השלישית, אשר כיהנה ארבע שנים וארבעה חודשים. לעומתה, כהונת הכנסת הרביעית הייתה הקצרה ביותר – שנה ותשעה חודשים בלבד. במוצע, הבחירות לכנסת נערכות אחת לשלוש שנים וחצי. שיעור ההצבעה הגבוה ביותר נרשם בבחירות לכנסת הראשונה, 86.9% לעומת הבחירות המיוחדות לראשות הממשלה שבהן שיעור ההצבעה היה הנמוך ביותר. 62.3% בלבד. ממוצע שיעור ההצבעה בכלל מערכות הבחירות בישראל הוא 76.6%.

בכנסת הראשונה, וכן בכנסת ה-11, ה-12 וה-15 מספר הסיעות שנבחרו היה הגדול ביותר – 15 סיעות בכל אחת. בכנסת ה-8, ה-10, ה-13 וה-20 מספר הסיעות שנבחרו היה הקטן ביותר – עשר בלבד. בשמונה כנסות הוקמה ממשלה אחת; בשמונה כנסות הוקמו שתי ממשלות; בכנסת אחת הוקמו שלוש ממשלות ובכנסת אחת הכנסת השנייה, הוקמו ארבע ממשלות.

יו"ר הכנסת

חבר הכנסת יוסף שפרינצק כיהן כיו"ר הכנסת במשך כעשר שנים – התקופה הארוכה ביותר בתפקיד יו"ר הכנסת. שפרינצק שימש בתפקיד מיום כינון הכנסת ט"ו בשבט תש"ט, 14 בפברואר 1949 ועד פטירתו באמצע כהונת הכנסת השלישית. מחליפו, חבר הכנסת נחום ניר, כיהן כיו"ר הכנסת שמונה חודשים בלבד – התקופה הקצרה ביותר בתפקיד זה. חבר הכנסת ניר היה יו"ר הכנסת היחיד אשר נבחר לתפקיד זה מסיעת אחדות העבודה - פועלי ציון בניגוד לרצונו של ראש הממשלה דאז דוד בן-גוריון. זו הייתה הפעם היחידה שבה יו"ר הכנסת לא היה מהסיעה שהרכיבה את הממשלה. בכנסת ה-15 נבחר לתפקיד היו"ר חבר הכנסת אברהם בורג, מטעם מפלגת השלטון ישראל אחת, אולם במהלך כהונת הכנסת נערכו בחירות מיוחדות לראשות הממשלה ובהן נבחר אריאל שרון מטעם סיעת הליכוד. חבר הכנסת נחום ניר היה יו"ר הכנסת המבוגר ביותר, בן 75. היו"ר הצעיר ביותר היה חבר הכנסת אברהם בורג, בן 45 בלבד.

שבעה יו"רים נבחרו מטעם סיעת הליכוד, שבעה מטעם סיעת העבודה (בכמה כנסות נקראה הסיעה בשמות שונים: ישראל אחת, העבודה-מימד, המערך ומפא"י), יו"ר אחת מסיעת קדימה, ואחד מסיעת העבודה - פועלי ציון. ארבע יושבי ראש הכנסת שימשו בתפקיד זה יותר מכהונה אחת. ישראל שרעבי וראובן ריבלין כיהנו שתי כנסות. יוסף שפרינצק וקדיש לוז כיהנו שלוש כנסות.

מ 16 חברי הכנסת שכיחנו בתפקיד יו"ר הכנסת, רק אחת הייתה אישה – חברת הכנסת דליה איציק. 13 יו"רים היו יוצאי מדינות אירופה ושלושה בני עדות המזרח (ישראל שרעבי, שלמה הלל ודליה איציק). עשרה יו"רים היו אקדמאים, שבעה מהם משפטנים. יצחק שמיר היה היו"ר היחיד שנבחר לאחר כהונתו בתפקיד זה, לראשות הממשלה, וראובן ריבלין היה היו"ר היחיד שהיה לנשיא המדינה. גם שמעון פרס אשר כיהן כיו"ר בפועל של הכנסות ה-15, ה-16, וה-17 מתוקף היותו זקן חברי הכנסת, נבחר לימים לראש הממשלה השמיני של ישראל ולנשיאה התשיעי.

הכנסת ה-20	אחוז החסימה (אחוז ההצבעה)	משך כהונת הכנסת (תאריך הבחירות)	יו"ר הכנסת	ראש הממשלה (מס' הממשלה ¹)	מס' חברי הקואליציה ² (משך כהונת הממשלה ³)	מס' הסיעות שנבחרו לכנסת (מהן בקואליציה ⁴)
20	3.25 (72.3)	(17/3/2015)	יולי (יואל) אדלשטיין	בנימין נתניהו (ל"ד)	61	10 (ל"ד 5)
19	2 (67.7)	שנתיים וחודשיים (22/1/2013)	יולי (יואל) אדלשטיין	בנימין נתניהו (ל"ג)	68 (1.9)	12 (ל"ג 5)
18	2 (64.7)	שלוש שנים ו-11 חודשים (10/2/2009)	ראובן (רובי) ריבלין	בנימין נתניהו (ל"ב)	74 (4)	12 (ל"ב 6) ⁵
17	2 (63.5)	שנתיים ועשרה חודשים (28/3/2006)	דליה איציק	אהוד אולמרט (ל"א)	67 (2.11)	12 (ל"א 5)
16	2 (68.9)	שלוש שנים וחודשיים (28/1/2003)	ראובן (רובי) ריבלין	אריאל שרון (ל"ו)	68 (2.9)	13 (ל"ו 9)
15	(62.3)	⁶ (6/2/2001)	אברהם בורג	אריאל שרון (כ"ט) אהוד ברק (כ"ח)	80 (1.8) 75 (1)	15 (כ"ט 10) 15 (כ"ח 7)
14	1.5 (79.3)	שלוש שנים (29/5/1996)	דן תיכון	בנימין נתניהו (כ"ז)	66 (3.1)	11 (כ"ז 6)
13	1.5 (77.4)	שלוש שנים ו-11 חודשים (23/6/1992)	שבח וייס	שמעון פרס (כ"ו) יצחק רבין (כ"ה)	64 (0.7) 67 (3.4) ⁷	10 (כ"ו 3) 3 (כ"ה 3)
12	1 (79.7)	שלוש שנים ותשעה חודשים (1/11/1988)	דב שילנסקי	יצחק שמיר (כ"ד) יצחק שמיר (כ"ג)	61 (1.8) 97 (1.3) ⁸	15 (כ"ד 9) 6 (כ"ג 6)
11	1 (78.8)	ארבע שנים ושלושה חודשים (23/7/1984)	שלמה הלל	יצחק שמיר (כ"ב) שמעון פרס (כ"א)	96 (2.2) 97 (2.1)	15 (כ"ב 7) 8 (כ"א 8)
10	1 (78.5)	שלוש שנים וחודש (30/6/1981)	מנחם סבידור	יצחק שמיר (כ"י) מנחם בגין (י"ט)	62 (0.11) 61 (2.2)	10 (כ"י 6) 7 (י"ט 7)
9	1 (79.2)	ארבע שנים וחודש (17/5/1977)	יצחק ברמן ⁹ יצחק שמיר	מנחם בגין (י"ח)	62 (4.2)	13 (י"ח 8)
8	1 (78.6)	שלוש שנים וששה חודשים (31/12/1973) ¹⁰	ישראל ישעיהו שרעבי	יצחק רבין (י"ז) גולדה מאיר (ט"ז)	61 (2.6) 68 (0.3)	10 (י"ז 7) 3 (ט"ז 3)
7	1 (81.7)	ארבע שנים וחודש (28/10/1969)	ישראל ישעיהו שרעבי ראובן ברקת ¹¹	גולדה מאיר (ט"ו)	102 (4.3)	13 (ט"ו 6)
6	1 (83)	ארבע שנים (2/11/1965)	קדיש לוז	גולדה מאיר (י"ד) יגאל אלון ¹² לוי אשכול (י"ג)	104 (0.8) 75 (3.2)	13 (י"ד 7) 10 (י"ג 10)
5	1 (83)	ארבע שנים ושלושה חודשים (5/8/1961)	קדיש לוז	לוי אשכול (י"ב) לוי אשכול (י"א) דוד בן-גוריון (י)	67 (1.1) 68 (1.6) 68 (1.8)	11 (י"ב 6) 6 (י"א 6) 6 (י 6)
4	1 (81.6)	שנה ותשעה חודשים (3/11/1959)	קדיש לוז	דוד בן-גוריון (ט"ו)	92 (1.11)	12 (ט"ו 9)
3	1 (82.8)	ארבע שנים וארבעה חודשים (26/6/1955)	נחום ניר ¹³ יוסף שפרינצק	דוד בן-גוריון (ח') דוד בן-גוריון (ז')	80 (1.11) 80 (2.2)	12 (ח' 8) 8 (ז' 8)
2	1 (75.1)	שלוש שנים ועשרה חודשים (20/8/1951)	יוסף שפרינצק	משה שרת (ו') משה שרת (ה') דוד בן-גוריון (ד') דוד בן-גוריון (ג')	68 (0.4) 91 (1.5) 89 (1.1) 65 (1.3)	15 (ו' 8) 9 (ה' 9) 9 (ד' 9) 8 (ג' 8)
1	0.83 (86.9)	שנתיים ושבעה חודשים (25/1/1949)	יוסף שפרינצק	דוד בן-גוריון (ב') דוד בן-גוריון (א')	73 (0.11) 73 (1.8)	12 (ב' 5) 5 (א' 5)

1. כדי להקל את ההתמצאות בטבלה, מספרי הממשלות מיוצגים באותיות. היו כנסות שבהן כיהנו כמה ממשלות.
2. מספר חברי הקואליציה ביום הקמתה. פעמים רבות חלו שינויים בהרכב הקואליציה.
3. משך זמן כהונת הממשלה בשנים וחודשים מיום שזכתה לאמון הכנסת ועד היום שבו איבדה את הרוב בכנסת או עד היום שבו הורכבה הממשלה הבאה.
4. מכיוון שבחלק מהכנסות כיהנו כמה ממשלות, מובא בסוגריים מספר הממשלה (באותיות) ולאחר מכן מספר הסיעות החברות בקואליציה ביום הקמתה.
5. בשלהי הכנסת ה-18, הצטרפה סיעת קדימה בראשות חבר הכנסת שאול מופז לקואליציה לפרק זמן קצר של כחודשיים. קואליציה זו מנתה 94 חברי כנסת.
6. בחירות מיוחדות לראשות הממשלה בלבד.
7. ביום 4/11/1995 נרצח ראש הממשלה יצחק רבין. הממשלה המשיכה לכהן 18 יום בראשות שמעון פרס עד להרכבת הממשלה ה-26.
8. הממשלה היחידה שהופלה בהצעה להביע אי אמון בממשלה במליאת כנסת.
9. ביום 10/3/1980 מונה יצחק שמיר לשר החוץ והתפטר מתפקידו כיו"ר הכנסת. במקומו נבחר לתפקיד חבר הכנסת יצחק ברמן.
10. עקב מלחמת יום הכיפורים, נדחו בחודשיים לערך הבחירות שהיו אמורות להיערך ביום 30/10/1973.
11. יו"ר הכנסת ראובן ברקת נפטר ביום 5/4/1972. במקומו נבחר לתפקיד חבר הכנסת ישראל ישעיהו ביום 9/5/1972.
12. ראש הממשלה לוי אשכול נפטר ביום 26/2/1969. יגאל אלון מילא את מקומו במשך 19 יום כראש הממשלה בפועל.
13. יו"ר הכנסת יוסף שפרינצק נפטר ביום 28/1/1959. במקומו נבחר לתפקיד חבר הכנסת נחום ניר ביום 2/3/1959.

הממשלה

הממשלה ה-13 בראשות לוי אשכול נשענה על הרוב הקואליציוני הרחב ביותר – 111 חברי כנסת (ביום הקמתה היא נתמכה על-ידי 75 ח"כים). הממשלה ה-17 בראשות יצחק רבין והמשלה, הממשלה ה-19 בראשות מנחם בגין, וה-24 בראשות יצחק שמיר נשענו על תמיכת 61 חברי כנסת.

רק שתי ממשלות נשענו ביום הקמתן על תמיכתם של יותר מ-100 מחברי הכנסת, שתיהן בראשות גולדה מאיר. הממשלה ה-14 נתמכה על 104 חברי כנסת והממשלה ה-15 על 102 חברי כנסת.

הממשלה שמשך כהונתה הקצר ביותר הייתה הממשלה ה-16 בראשות גולדה מאיר. שכיחה פחות משלושה חודשים. לעומתה, הממשלה שכהונתה הייתה הארוכה ביותר היא הממשלה ה-15 אף היא בראשות גולדה מאיר אשר כיהנה ארבע שנים ושלושה חודשים. אורך חיים ממוצע בישראל הוא כשנתיים.

הממשלה ה-25, בראשות יצחק רבין, והממשלה ה-26, בראשות שמעון פרס, הורכבו משלוש סיעות בלבד. הממשלה ה-13, בראשות לוי אשכול. והממשלה ה-29, בראשות אריאל שרון, הורכבו ממספר הסיעות הגדול ביותר – עשר.

מניתוח הנתונים עולה כי מספר הסיעות המרכיבות את הקואליציה לא בהכרח מצביע על משך כהונת הממשלה. הממשלה שכהונתה הייתה הקצרה ביותר, ושרדה שלושה חודשים בלבד, הורכבה משלוש סיעות. והייתה הממשלה הצרה ביותר מבחינת מספר הסיעות שהרכיבו אותה. מנגד, הממשלה ה-15, שמשך כהונתה היה הארוך ביותר, ארבע שנים ושלושה חודשים, הורכבה משש סיעות. בממשלה ה-13 היו עשר סיעות והיא כיהנה שלוש שנים וחודשיים.

נוסף על האמור, לא ניתן לקבוע שהעלאת אחוז החסימה ל-3.25%, הקטיף באופן מובהק את מספר הסיעות שנבחרו לכנסת. מאחר שכמו לכנסת ה-20, גם בכנסת ה-8, ה-10, וה-13 נבחרו עשר סיעות. בבחירות לכנסת ה-8 וה-10, אחוז החסימה היה 1% ובכנסת ה-13 1.5%.

הרוב שהממשלה נשענת עליו בכנסת, גם הוא אינו בהכרח קובע את משך כהונת הממשלה. מ-33 ממשלות, רק שלוש כיהנו ארבע שנים ויותר. ממשלתו הראשונה של מנחם בגין הוקמה בתמיכת 62 חברי כנסת. ממשלתו השנייה של בנימין נתניהו הוקמה בתמיכת 74 חברי כנסת. וממשלתו השנייה של גולדה מאיר הוקמה בתמיכת 102 חברי כנסת.

זאת ועוד, חלק מהממשלות שלא שרדו יותר משנה, הוקמו בתמיכה רחבה. למשל הממשלה ה-14 הוקמה בתמיכת 104 חברי כנסת ופעלה שמונה חודשים בלבד. הממשלה השנייה הוקמה בתמיכת 73 חברי כנסת וכיהנה 11 חודשים. אומנם חלק מהממשלות שלא שרדו יותר משנה נשענו על רוב קטן בכנסת. הממשלה השישית הוקמה בתמיכת 68 חברי כנסת כיהנה ארבעה חודשים. הממשלה ה-16 הוקמה בתמיכת 68 חברי כנסת ופעלה שלושה חודשים בלבד. הממשלה ה-26 הוקמה בתמיכת 64 חברי כנסת ופעלה שבעה חודשים. הממשלה ה-20 הוקמה בתמיכת 62 חברי כנסת והחזיקה מעמד 11 חודשים.

באתר הכנסת יש נתונים מלאים על כל כהונות הכנסת. בין היתר מפורטים באתר תאריכי תחילת ותום כהונות הכנסת, מועדי הבחירות, תוצאות הבחירות, הרכבי הרשימות, הסיעות והממשלות, חברי הכנסת, דיונים משמעותיים וחקיקה בולטת.

